

MASARYKOVA
UNIVERZITA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav románských jazyků a literatur

Néologie autour de nous

Neologismy kolem nás

TEREZA CEDIDLOVÁ

Brno, 05/03/2021

Table des matières / Obsah

Partie française	3
Introduction	3
Partie théorique	3
Méthodologie	4
Néologismes français recueillis.....	5
Étapes de la collecte	5
Partie pratique.....	6
Partie analytique	8
Conclusion.....	14
Česká část	15
Úvod	15
Teoretická část	15
Metodologie	16
Získané české neologismy	17
Etapy sběru.....	17

Praktická část.....	18
Analytická část	23
Závěr	36
Bibliographie/ Bibliografie.....	37
Annexes/ Přílohy	40

Partie française

Introduction

Le but de ce travail est de décrire le néologisme dans le contexte de la langue française et de décrire les mots trouvés qui pourraient être des néologismes. Ensuite, nous résumerons si les mots sélectionnés répondent ou non à la définition du néologisme. En conclusion, nous ajouterons un dictionnaire avec nos néologismes trouvés.

Partie théorique

Selon Le Dictionnaire Larousse en ligne, le néologisme peut être définie comme « tout mot de création récente ou emprunté depuis peu à une autre langue ou toute acception nouvelle donnée à un mot ou à une expression qui existaient déjà dans la langue ».¹

Le Trésor de la Langue Française informatisé ajoute qu'il s'agit de « l'expression ou mot nouveau, soit créé de toutes pièces, soit, plus couramment, formé par un procédé morphologique (dérivation, composition, analogie) ».²

Ces deux définitions concordent avec notre propre définition du néologisme. D'après nous, il s'agit de nouveaux mots qui deviennent une partie de la langue donnée. Il peut s'agir de mots qui sont entièrement nouveaux et pour lesquels nous ne trouvons aucune origine étymologique ou il peut s'agir de mots qui sont formés par un procédé morphologique.

¹ Larousse [en ligne]. 2021 [cit. 2021-01-24]. Disponible sur: <https://www.larousse.fr/>

² Trésor de la Langue Française informatisé [en ligne]. Nancy: ATILF - CNRS & Université de Lorraine [cit. 2021-02-25]. Disponible sur: <http://atilf.atilf.fr/>.

Méthodologie

La collecte des néologismes français est une discipline difficile. Il est toujours plus compliqué chercher les néologismes dans la langue qui n'est pas maternelle pour le chercheur. Il est nécessaire de mentionner que la pandémie de coronavirus influence beaucoup les conditions de notre recherche. Cela veut dire qu'elle nous a mis dans l'impossibilité de rester en contact personnel permanent avec le français.

Toute la collecte a duré trois mois mais nous n'avons rien trouvé pendant les premières semaines. Nous n'avons pas beaucoup de possibilités de parler avec les Français. De plus, quand nous trouvons un mot que nous ne connaissons pas, il ne s'agit pas toujours de néologisme. Le sentiment néologique est activé mais il s'agit de notre ignorance de l'existence d'un mot connu depuis longtemps. À cause de cela, nous avons essayé plus lire des médias français et regarder des vidéos français et nous avons réussi à trouver quelques néologismes.

Nous utiliserons la méthode des filtres successifs. Premièrement, nous chercherons les mots dans le dictionnaire Maxipoche 2016 : Le dictionnaire Larousse et le corpus DiCo (Dictionnaires Comparés). DiCo est un corpus qui contient de nombreuses informations sur les dictionnaires, telles que des listes d'articles nouveaux, d'articles sortis et des statistiques. Ces informations ont été obtenues en comparant intégralement les éditions successives d'un même dictionnaire. Ensuite, nous chercherons les mots dans les dictionnaires en ligne Le Larousse et Le Robert : Dico en ligne. Puis, nous utiliserons le Trésor de la Langue Française informatisé. Enfin, nous les chercherons dans les corpus Araneum Francogallicum Maximum et French Web 2017.

En ce qui concerne le filtrage social, nous communiquerons tous les mots avec quatre collègues de notre classe. Malheureusement, nous n'aurons pas la possibilité de les discuter avec personne d'autre.

Néologismes français recueillis

Étapes de la collecte

Octobre

Pendant le premier mois de notre recherche néologique française, nous n'avons rien trouvé. C'était causé par toute la situation pandémique qui n'a pas permis d'être en contact avec la langue parlée.

Novembre

Pendant le novembre, nous avons essayé nous plus concentrer sur les sources françaises comme la presse ou les discussions français sur les médias sociaux. Nous avons aussi commencé à écouter les podcasts français. Grâce à eux nous avons trouvé deux mots qui nous semblent nouveaux et importants pour aujourd'hui.

Décembre/Janvier

Pendant le décembre et la fin de l'année, nous avons trouvé trois mots. Le premier vient de la presse, néanmoins les autres sont les mots qu'utilise notre copine française avec les racines arabes et c'est elle qui nous a les dit.

Deux mots ne sont pas encore beaucoup utilisés et donc c'est la raison pourquoi nous voyons le potentiel néologique. Le troisième mot que nous avons trouvé est utilisé longtemps mais il est toujours perçu comme un xénisme. Les premiers deux sont plutôt familiers. En revanche, le dernier mot vient de la presse donc il fait partie du langage courant.

Partie pratique

Dans le tableau ci-dessous, il y a tous les mots que nous avons trouvés qui nous semblaient nouveaux, et que nous ne connaissons pas ou que notre entourage ne connaît pas. Nous compléterons ces mots par une description détaillée incluant le mode, la transcription dans l'API, la signification, le contexte dans lequel nous avons enregistré le mot, la situation de communication, le locuteur, la date, la matrice lexicogénique et notre propre commentaire.

Tableau n°1 - Néologismes dans la langue française

Fr	Expression	Catégorie grammaticale	Mode	API	Sens (définition)	Contexte (phrase)	Situation de communication	Locuteur	Date	Matrice lexicogénique	Commentaire sur la néologicité
1	belek (bellek/balak/ ballak)	interjection	oral	[belek]	Attention («faire belec» s'ignifie faire attention)	<i>Fait belek avec mes affaires sinon jte les prête plus.</i>	Le débat entre les amis. Mot familier.	les jeunes avec des racines arabes	Décembre 2020	emprunt: vient de l'arabe - <i>bel</i> (« pensée ») et <i>ec</i> (2e personne du singulier)	Je n'ai pas connu ce mot et je ne peux pas deviner le sens. Je ne sais pas comment l'utiliser.
2	déconfinement	substantif m., sg.	écrit, oral	[dekõfinēmã]	Action de faire cesser le confinement; fait de ne plus être confiné.	<i>Intervention du Premier ministre sur les modalités progressives du déconfinement</i>	Tout d'abord, dans les médias. Aujourd'hui le mot est utilisé parmi toute la société : https://www.gouvernement.fr/info-coronavirus/les-	tout le monde	Novembre 2020	dérivation : préfixe dé- à mot confinement	Je connais ce mot depuis l'année 2020 mais je n'ai pas eu la possibilité l'utiliser. Il me semble nouveau.

							actions-du-gouvernement				
3	ramadonner	verbe intransitif	oral	[ʁamadɔne]	Faire le ramadan	<i>Nous allons ramadonner.</i>	Mot familier. Le débat entre les amis.	les jeunes avec des racines musulmanes	Décembre 2020	emprunt à l'arabe : ramadan (neuvième mois du calendrier musulman) et le suffixe	Je n'ai pas connu ce mot mais je peux deviner le sens, je vois la ressemblance avec le mot „ramadan“.
4	reconfinement	substantif m., sg.	écrit, oral	[ʁəkɔ̃finəmɑ̃]	Action de (se) confiner dans un lieu de nouveau	<i>Ce reconfinement frappe plus fort le moral des Français.</i>	Tout d'abord, dans les médias. Aujourd'hui le mot est utilisé parmi toute la société : https://1url.cz/KzPSk (Le Point)	tout le monde	Novembre 2020	dérivation : préfixe re- à mot confinement	Je connais ce mot depuis l'année 2020 mais je n'ai pas eu la possibilité l'utiliser. Il me semble nouveau.
5	survivaliste	substantif m., sg.	écrit	[syʁvivalist]	Personne qui se prépare à survivre dans un monde dévasté par une catastrophe	<i>Un survivaliste ultra-violent et surarmé : Frederik Limol, itinéraire d'une radicalisation</i>	L'article dans Le Monde (en ligne) : https://1url.cz/QzPSa	les journalistes	Janvier 2021	emprunt à l'anglais	Je n'ai pas connu ce mot mais je comprends le sens, il vient du mot « survivre ».

Le tableau montre que nous avons trouvé les mots divers. Il décrit également notre attitude personnelle à l'égard de ces mots. Ensuite, les mots trouvés doivent passer la méthode des filtres successifs que nous présenterons dans le chapitre analytique qui suit.

Partie analytique

Filtrage lexicographique

Premièrement, nous chercherons les mots dans le dictionnaire Maxipoche 2016 : Le dictionnaire Larousse et le corpus DiCo (Dictionnaires COMparés) qui nous montre si les mots ont été ajoutés aux dictionnaires Le Petit Larousse ou Le Petit Robert depuis 1998. Ensuite, nous chercherons les mots dans les dictionnaires en ligne Larousse et Le Robert : Dico en ligne. Puis, nous utiliserons Trésor de la Langue Française informatisé et le Dictionnaire de la Zone, le Lexik de cités et le Bien ou quoi ? La langue des jeunes à Ivry et Vitry-sur-Seine. Enfin, nous chercherons le mots dans les corpus Araneum Francogallicum Maximum et French Web 2017.

Déconfinement

Nous trouvons ce mot dans les dictionnaires en ligne Le Larousse ou Le Robert mais nous ne trouvons pas la définition du *déconfinement* dans les versions imprimées de ces dictionnaires ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum nous pouvons trouver six occurrences de ce mot et dans le corpus French Web 2017 nous pouvons trouver 89 occurrences.

Il s'agit d'un néologisme.

Reconfinement

Nous trouvons ce mot dans les dictionnaires en ligne Le Robert mais nous ne trouvons pas la définition du *reconfinement* dans les versions imprimées du Petit Robert ou Petit Larousse ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum nous ne trouvons pas aucune occurrence de ce mot mais dans le corpus French Web 2017 nous pouvons trouver dix occurrences.

Il s'agit d'un néologisme.

Belek (bellek/balek/ballek)

Nous ne trouvons pas ce mot dans les dictionnaires en ligne Le Larousse ou Le Robert. Nous ne trouvons pas la définition du *belek* ou ses formes différentes dans les versions imprimées de ces dictionnaires ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé.

- Belek

Nous trouvons le mot *belek* dans le Dictionnaire de la Zone. Nous trouvons le mot *belek* dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum où il a 54 occurrences mais le plus souvent il s'agit du nom d'une ville en Turquie qui s'écrit avec une lettre majuscule. Dans le corpus French Web 2017 nous pouvons trouver 178 occurrences mais seulement 20 d'eux commencent avec une lettre minuscule.

- Bellek

La forme *bellek* nous trouvons dans le Lexik de cités. La forme *bellek* n'a pas aucune occurrence dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum et elle a 33 occurrences dans le corpus French Web 2017 (la plupart avec une majuscule).

- Balek

La forme *balek* nous trouvons dans le Bien ou quoi ? La langue des jeunes à Ivry et Vitry-sur-Seine. Le mot a 41 occurrences dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum (la plupart avec une majuscule) et il a 121 occurrences dans le corpus French Web 2017. Il est nécessaire de mentionner que la forme *balek* est homonyme. Le mot est aussi utilisé dans le sens « testicules » et il vient de la phrase « s'en battre les couilles ». Dans le corpus French Web 2017 nous ne trouvons que le mot *balek* dans ce sens.

- Ballek

La forme *ballek* n'a pas aucune occurrence dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum et elle a six occurrences dans le corpus French Web 2017 (trois d'eux avec une minuscule). La forme *ballek* est aussi homonyme et donc nous pouvons la trouver dans les corpus avec plusieurs sens.

Il s'agit d'un néologisme.

Ramadonner

Nous ne trouvons pas ce mot dans les dictionnaires en ligne Le Larousse ou Le Robert. Nous ne trouvons pas la définition du *ramadonner* dans les versions imprimées de ces dictionnaires ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum nous ne trouvons pas aucune occurrence de même que dans le corpus French Web 2017.

Il s'agit d'un néologisme.

Survivaliste

Nous ne trouvons pas le mot *survivaliste* dans les dictionnaires en ligne Le Larousse ou Le Robert mais nous pouvons trouver ce mot dans le corpus DiCo d'après lequel le mot *survivaliste* a été ajouté dans le Petit Robert imprimé en 2018. Nous ne trouvons pas ce mot dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum nous pouvons trouver 49 occurrences de ce mot (la plupart de fois il y est utilisé comme un adjectif) et dans le corpus French Web 2017 nous pouvons trouver 340 occurrences.

Il s'agit d'un néologisme.

Filtrage social

Le tableau suivant présente une évaluation du sentiment néologique de mes quatre collègues à l'égard des mots que nous avons trouvés. Les collègues ont utilisé des chiffres (dont la légende se trouve ci-dessous) et la description verbale.

Tableau n°2 – évaluation du sentiment néologique de quatre collègues (filtrage social)

Expression	Tereza Hanusková	Michaela Čeňková	Andrea Hlaváčková	Jana Tomalová
déconfinement	1- je ne connais pas ce mot, mais j'ai deviné le sens	8 - je connais ce mot et je l'utilise	1 - je n'ai pas vu ce substantif avant, mais je connais le mot confinement et la fonction de l'afixe de/dé, j'ai deviné donc le sens	1 - je n'ai jamais entendu mais je devinerai le sens
belek (bellek/balek/ ballek)	2- je ne connais pas ce mot	2 - je n'ai jamais entendu ce mot	2 - je ne connais pas ce mot et je ne suis pas capable de deviner son sens	2 - je n'ai jamais entendu
reconfinement	7- je connais ce mot; il est beaucoup utilisé aujourd'hui	8 - je connais ce mot et je l'utilise	7 - je connais ce mot, mais je le sens toujours néologique	8 - je connais et je l'utilise
ramadonner	3- je ne connais pas ce mot et j'ai mal deviné le sens, je pensais qu'il s'agit de faire des randonnées	1 - je ne connais pas ce mot mais j'ai deviné le sens	1 - je n'ai pas vu ce verbe, mais je peux deviner son sens	2 - je ne connais pas
survivaliste	2- je ne connais pas ce mot	2 - je n'ai jamais entendu ce mot	2 - je ne connais pas ce mot et je ne sais pas comment le définir précisément	2 - je n'ai jamais entendu (mais je reconnais le verbe "survivre" dedans)

Les notes explicatives :

- 1 – Je ne connais pas le mot mais je suis capable de deviner son sens
- 2 – Je ne connais pas le mot ni son sens
- 3 – Je ne connais pas le mot, j'ai pensé que j'étais capable de deviner son sens, mais je me suis trompé(e)
- 4 – Je connais le mot mais je ne l'utilise pas et je ne l'utiliserai pas

5 – Je connais le mot mais je ne sais pas son sens exacte et c'est pourquoi je ne l'utilise pas

6 – J'ai remarqué le mot mais je ne l'utilise pas. Pourtant, je voudrais l'utiliser.

7 – J'utilise activement le mot mais il me semble toujours néologique

8 – J'utilise activement le mot. Je ne partage pas le sentiment néologique, mais je le comprends chez autres.

9 – Je ne partage pas le sentiment néologique du tout

Déconfinement

Trois de quatre mes collègues n'ont pas entendu le mot *déconfinement* mais elles sont capables de deviner le sens. Une seule collègue a déjà connu ce mot et, de plus, elle l'utilise.

Reconfinement

Toutes les collègues avec lesquelles nous avons discuté connaissent le lexème *reconfinement*. De plus, toutes les quatre l'utilisent activement. Néanmoins, elles pensent qu'il s'agit de néologisme.

Belek (bellek/balek/ballek)

Aucune de nos collègues n'a pas connu le mot *belek* ou ses autres versions. De plus, elles ne peuvent pas deviner son sens. C'est un mot complètement nouveau pour eux.

Ramadonner

Aucune de nos collègues n'a pas connu le verbe *ramadonner*. De plus, deux collègues ne sont pas capables de deviner le sens. Les autres deux comprennent le sens.

Survivaliste

Aucune de mes collègues n'a pas connu le mot *survivaliste*. Elles ne sont pas capables de deviner le sens.

Conclusion

Pour conclure, la recherche a été fructueuse. Cela veut dire que tous les mots que nous avons trouvés peuvent être considérés comme les néologismes. Malgré la situation difficile qui a influencé le nombre des mots que j'ai trouvé, il s'agit de candidats à l'insertion dans les dictionnaires officiels. Nous pouvons voir que la pandémie de coronavirus a apporté un certain nombre de nouveaux mots. Ce qui est le plus intéressant c'est qu'il s'agit aussi des mots beaucoup utilisés dans toute la société de même que dans les médias. Les autres mots sont devenus partie de la langue française plus naturellement. Cela veut dire qu'ils sont familiers et argotiques ou viennent des langues proches à la culture et la société françaises.

D'après le filtrage lexicographique de même que social, tous cinq mots que j'ai trouvés sont les néologismes. Pour cette raison, nous trouvons les entrées dans l'annexe 1 – le dictionnaire néologique français.

Česká část

Úvod

Cílem této práce je popsat neologismus v kontextu českého jazyka a popsat nalezená slova, která by mohla být neologismy. V následné tabulce shrnu, zda vybraná slova splňují definici neologismu či ne. V závěru pak přidám slovník s mými nalezenými neologismy.

Teoretická část

Podle Slovníku spisovného jazyka českého slovo neologismus značí „nově utvořený jazykový prostředek, dosud nevžitý.“³ Nový encyklopedický slovník češtiny zase neologismus popisuje jako lexikální jednotku, „která se ve vztahu k existujícím jednotkám slovní zásoby současného jazyka vyznačuje novostí, a to jak z hlediska vzniku, tak z hlediska funkčního (funkčně systémového, komunikačního, stylistického).“⁴ Obě tyto definice se shodují i s mým vlastním zjištěním, a to, že jde o něco nového, co se do jazyka dostalo buď odvozováním, skládáním, přejímáním či abreviací. Může ale také jít o slova zcela nová, ke kterým nenajdeme žádný etymologický původ.

³ Bohuslav HAVRÁNEK a redakce. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český, 2011 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/>.

⁴ Olga Martincová. NEOLOGISMUS. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds.). *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny*, 2017. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/NEOLOGISMUS>.

Metodologie

Sběr neologismů je kvůli aktuální situaci ve společnosti poměrně náročný. Lidé se téměř nemísí, a proto je obtížné dostat se k jakýmkoliv konverzacím. Při hledání českých neologismů se tak stává významnou částí procesu zkoumání médií, sociálních sítí, či konverzace s rodinou. Neologismy jsem proto během svého tříměsíčního sběru hledala všemi zmíněnými cestami a následně jsem se snažila si je zapisovat do poznámek v mobilu, protože jsem ze začátku akademického roku zjistila, že mi dělá problém si na ně později vzpomenout, především když se jedná o slova, která jsou i pro mě samotnou nová a cizí. Některá slova už ale sama delší dobu aktivně používám a jako neologismy jsem je zařadila až při zjištění, jak je neologismus definován.

Při samotném třídění slov začnu slovníkovou filtrací, kterou uplatním v rámci metody postupných filtrů. Jako první využiji Databázi heslářů. V druhém filtru využiji Heslář neologického archivu nazvaný Neomat a internetový slovník Čeština 2.0, případně využiji i další internetové zdroje jako je například Wikislovník. V posledním filtru budu slova hledat v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, online_now, oral v1, syn_v8 a v databázi Anopress.

Následně budu pokračovat sociální filtrací, kterou uskutečním ve čtyřčlenné skupině. Do sociální filtrace poté zařadím i své rodinné příslušníky a přátele. Sociální filtrace doplní výsledky slovníkové a korpusové filtrace.

Získané české neologismy

Etapy sběru

Říjen

Během října jsem zaznamenala svým neologickým pocitem nejvíce slov z celého tříměsíčního sběru. Bylo to způsobené především tím, že jsem mohla čerpat i ze slov, která jsem zachytila ještě před samotným sběrem. Zaměřila jsem se na slova, týkající se koronaviru, která se během roku 2020 stala již běžnou součástí jazyka, i když do slovníků se zatím dostat nemusela.

Ostatní vypsaná slova jsou především hovorová a familiární. Nesetkaly bychom se s nimi tedy v odborném textu, ale lidé (především tedy mládež a mladí dospělí) je mohou používat v neformální komunikaci jak psané, tak mluvené. To je také způsob, jakým jsem se k nim dostala.

Listopad

I přes větší soustředění na hledání neologismů jsem jich během listopadu zaznamenala méně než v říjnu. Způsobil to pravděpodobně fakt, že v říjnovém seznamu jsou zahrnuta také slova, která jsem slyšela či viděla už dříve. Musím ale podotknout, že si nyní často při čtení novinářských textů, příspěvků na sociálních sítích, v diskusních fórech nebo při poslechu lidí, s kterými jsem v kontaktu, podcastů, televize, filmů uvědomuji, že se na hledání neologismů opravdu soustředím. Často však bez výsledku.

Například slova „lepšolidi“ a „demožumpa“ jsem našla při čtení kontroverzních (možno říci až dezinformačních) webů, které občas čtu v rámci žurnalistického přehledu k mému druhému oboru. O objektivitu těmto médiím nejde. Možná i kvůli tomu tato slova zatím nejsou ve slovnících ani některých korpusech, i přes jejich očividné užívání řadu let.

Prosinec

V prosinci jsem také zaznamenala několik pro mě nových slov, která by mohla obstát jako neologismy. Všechna čtyři slova jsem zachytila v mluvené řeči, což bylo způsobené zvýšeným kontaktem s lidmi před a během období svátků. Kvůli tomu jsem měla ale naopak méně času na zkoumání dalších zdrojů jako jsou média či sociální sítě. Těm jsem se spíše věnovala ve francouzské části hledání.

Praktická část

V následující tabulce jsou všechna mnou nalezená slova, která mi připadají nová, a to proto, že je neznám já nebo je nezná mé okolí. Tato slova doplním o podrobný popis zahrnující kanál, přepis do API, význam, kontext, v kterém jsem slovo zaznamenala, popis komunikační situace, mluvčího, datum zachycení, slovtvorbu a vlastní komentář.

Tabulka č. 3 – Neologismy v češtině

Cz	Zachycený výraz	Gramatická kategorie	Kanál	Přepis do IPA	Význam	Kontext (zachycená věta)	Popis komunikační situace	Mluvčí	Datum zachycení	Slovtvorba	Komentář zachyceného výrazu
1	akciovat	sloveso nedokonavé, nezvratné	ústně	[aktɕiovat]	obchodovat s akcemi	<i>Plánuješ ještě akciovat?</i>	rozhovor mezi dvěma muži v restauraci	dva muži, kteří rozumí obchodům na burze	říjen 2020	derivace z akcie	slovo mi přijde nové a pro lidi znalé v ekonomii a obchodování může být užitečné a zajímavé
2	akcovat	sloveso nedokonavé, nezvratné	psaně	[aktsovat]	pořádat kulturní, společenské akce	<i>Je teď zakázané akcovat.</i>	na instagramu píše mladá žena do komentářů (věk z profilu nelze určit)	dívka ve věku teenagera	říjen 2020	derivace z akce	slovo mi přijde nové, dříve jsem ho neviděla, sama ho ale

											neplánuji používat
3	bankovat	sloveso nedokonavé, nezvratné	psaně	[ban'kovat]	provádět bankovní operace	Airbank reklama: <i>Pokud nutně nemusíte do banky, bankujte online.</i>	online reklamní kampaň: https://1url.cz/WzcQr	bankovní společnost	říjen 2020	derivate z banka	slovo mi přijde nové, dříve jsem ho neviděla, sama ho ale neplánuji používat
4	demožumpa	substantivum ženský rod	psaně	[demo'zumpa]	pojmenování seskupení určitých politických stran a hnutí, pejorativní	<i>Demožumpa už se vzteká.</i>	kontroverzní média typu Sputnik: https://1url.cz/XzPSq	osoba kritizující odlišný názorový směr, příznivci radikálních politických stran	listopad 2020	kompozice: demo a žumpa	slovo jsem dříve neviděla, ale užívat ho nechci, protože je používáno pejorativně skupinou lidí, s kterou názorově nesouzním
5	golfit	sloveso nedokonavé, nezvratné	ústně	[gol'fit]	jezdit autem Volkswagen Golf	<i>Dneska golfím.</i>	žena řekne svému příteli při odjezdu z domu	žena, 21 let	léto 2020	derivate za využití apelativizace propria	slovo mi přijde zajímavé, lze využít s různými typy aut, může se ale zaměnit s hraním golfu
6	klišoidní	adjektivum měkké	ústně	[kli'šoidni:]	připomínající klišé, mající charakter klišé, klišovitý	<i>Ta výzdoba je dost klišoidní.</i>	baví se dvě ženy mezi sebou u nákupního centra	žena, 25 let	prosinec 2020	derivate z klišé	slovo jsem dříve moc neznala, ale líbí se mi, jeho význam je logicky odvoditelný, sama ho chci používat

7	kojočtení	substantivum střední rod	psaně	[kojočtění:]	čtení v době kojení	<i>Konečně nový kojočtení!</i>	na instagramu v popisku příspěvku	kojící žena	říjen 2020	kompozice: kojení a čtení	slovo mi přijde nové, ale samotné se mi nelíbí, a proto bych ho nechtěla používat
8	koronakrize	substantivum ženský rod	ústně i psaně	[koronakrize]	krize způsobená koronavirovou pandemií	<i>Koronakrize ovlivňuje ekonomiku.</i>	v médiích např.: https://1.url.cz/fzPSB	kdokoliv	od jara 2020	kompozice: korona (koronavirus) a krize	slovo mi přijde už poměrně zaužívané, proto by se podle mě mělo brzo dostat do slovníků, sama ho často používám
9	koroňák	substantivum mužský rod	psaně	[koroňa:k]	vir způsobující onemocnění, nemusí jít jen o Covid-19	<i>Skočil na mě koroňák.</i>	v konverzaci na facebooku: autorka se cítí nemocně	žena, 20 let	listopad 2020	derivate z korona (koronavirus)	neužito překvapivě v kontextu koronaviru, což mi přijde zajímavé a nové, ale může vzbuzovat zmatenost
10	kovidový/ covidový	adjektivum tvrdé	ústně i psaně	[kovidovi:]	spojený s nemocí Covid-19	<i>V nemocnicích mizí volná lůžka pro covidové pacienty.</i>	v médiích např.: https://1.url.cz/iZPSE	kdokoliv	Od jara 2020	derivate z Covid-19	slovo mi přijde už poměrně zaužívané, proto by se podle mě mělo brzo dostat do slovníků, sama ho často používám

11	lenora	substantivum ženský rod	ústně	[lenora]	lenost, neproduktivita	<i>Máš zase lenoru?</i>	matka mluví s dítětem, které sedí před televizí, místo aby pracovalo	žena, 50+	prosinec 2020	derivate za využití apelativizace propria (žertovným přikloněním k domácímu osobnímu jménu Lenora)	slovo jsem slyšela už dříve v rodině, ale až nyní jsem si uvědomila, že ho někteří lidé kolem mě neznají
12	lepšolidi	substantivum mužský rod, plurál	psaně	[lepʃolɪɹɪ]	skupina lidí, která své názory považuje za nadřazené, podle některých slovo odpovídá výrazu „pražská kavárna“	<i>Hudební klip oblíbené skupiny Lepšolidi, ve kterém hrozí zastřelením premiéru Babišovi...</i>	kontroverzní média typu Sputnik: https://1url.cz/6zPSP	osoba kritizující odlišný názorový směr, příznivci radikálních politických stran	listopad 2020	kompozice: lepší a lidi	slovo jsem dříve neviděla, ale užívat ho nechci, protože je používáno pejorativně skupinou lidí, s kterou názorově nesouzním
13	ogébený	adjektivum tvrdé	ústně	[ogɛ:bɛni:]	unavený, protivný, mající pocit nezdaru	<i>Ty jsi ale ogébená.</i>	pejorativní význam, narážka na chování druhého člověka	muž, 30 let	prosinec 2020	původ neznám	slovo jsem nikdy neslyšela, přijde mi zajímavé
14	mít hlavu v pejru	slovní spojení	psaně	[mi:t hlavu v pejru]	mít mnoho starostí	<i>Mám z toho hlavu v pejru.</i>	na instagramu v popisku příspěvku	mladý muž (25 let), herec	listopad 2020	derivate z pýr	frázi ani slovo <i>pejru</i> jsem dříve neslyšela, ale jak jsem zjistila, je to asi tím, že to užívají lidé v jiné části republiky

15	teloška	substantivum ženský rod	ústně	[teloška]	telenovela	<i>Zas dávaj nějakou telošku?</i>	rodina se spolu dívá na televizi	žena, 25 let	prosinec 2020	derivace z telenovela	slovo jsem dříve neslyšela, přijde mi v hovorovém jazyce zajímavé a nové, mohlo by však posluchači připomínat spíše televizi
----	---------	----------------------------	-------	-----------	------------	---	--	--------------	------------------	--------------------------	---

Tabulka zobrazuje, jak různorodá nalezená slova jsou. Také popisuje, jaký je můj osobní postoj k těmto slovům. Nalezená slova budou následně podrobena metodě postupných filtrů, kterou se budu zabývat v další analytické kapitole.

Analytická část

Slovníková filtrace

Slovníkovou filtraci uplatním v rámci metody postupných filtrů. Jako první využiji Databázi heslářů. V druhém filtru využiji Heslář neologického archivu nazvaný Neomat a internetový slovník Čeština 2.0, případně využiji i další internetové zdroje jako je například Wikislovník. V posledním filtru budu slova hledat v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, online_now, oral v1, syn_v8 a v databázi Anopress.

Akciovat

Slovo *akciovat* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů, tedy ani na Neomatu. Slovo nemá žádný výskyt ani na webu Čeština 2.0, ani ve Wikislovníku, ani v korpusu Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, online_now, oral v1. Nezná ho ani databáze Anopress.

Slovo tedy prošlo všemi slovníkovými filtry a jedná se o neologismus.

Akcovat

Slovo *akciovat* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů, tedy ani na Neomatu. Slovo nemá žádný výskyt ani na webu Čeština 2.0, ani ve Wikislovníku, ani v korpusu Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, online_now, oral v1. Nezná ho ani databáze Anopress.

Slovo tedy prošlo všemi slovníkovými filtry a jedná se o neologismus.

Bankovat

Slovo *bankovat* jsem nenalezla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů, tedy ani na Neomatu. Výraz byl v roce 2017 přidán do slovníku Čeština 2.0, nenajdeme ho ale ve Wikislovníku. V korpusu Araneum Bohemicum Maximum má devět výskytů (z toho jsou některé pouze překlady za slovo bankomat). V korpusu syn_v8 najdeme celkem 24 výskytů, v korpusu oral v1 není žádný výskyt v online_now pak najdeme 16 výskytů, nicméně

i přesto tento výraz považuji za neologismus, protože jde o opravdu nízký výskyt. Několikrát se výraz objevil také v databázi Anopress, ve většině případů šlo však o slovenské texty.

Slovo tedy prošlo slovníkovou filtrací a jedná se o neologismus.

Demožumpa

Výraz *demožumpa* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů kromě Neomatu. Ten nabízí jeden jeho výskyt z roku 2018. Slovo najdeme ve slovníku Čeština 2.0 ani ve Wikislovníku. Výraz nenajdeme v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1. Slovo má ovšem 2081 výskytů v korpusu online_now. Slovo najdeme také v databázi Anopress (většinou o výskyt na sociálních sítích v komentářích).

Slovo tedy prošlo slovníkovou filtrací a jedná se o neologismus.

Golfit

Slovo *golfit* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů, tedy ani na Neomatu. Slovo nemá žádný výskyt ani na webu Čeština 2.0, ani ve Wikislovníku. Neznají ho ani korpusy Araneum Bohemicum Maximum (tady má dva výskyty, ale oba jsou užitě ve významu hraní golfu), syn_v8 (i zde najdeme čtyři výskyty, ale jde o název podniku), online_now, oral v1. Slovo sice nalezneme v několika výskytech v databázi Anopress, nicméně je užitě opět v jiném významu (hraní golfu).

Slovo tedy prošlo všemi slovníkovými filtry a jedná se o neologismus.

Klišoidní

Slovo *klišoidní* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů kromě Neomatu. Tam má pět výskytů, ten první dokonce z roku 2007. Ve všech případech je slovo ale použité v žánru kritika, ať už jde o kritiku odbornou (Lidové noviny) nebo laickou (ČSFD). Z rozhovorů vedených při sociální filtraci ovšem vyplynulo, že lze slovo využít i v jiném kontextu než při umělecké kritice, což by mohlo být dalším bodem zkoumání. Slovo

klišoidní také najdeme na webu Čeština 2.0 se záznamem z roku 2016. Výraz ale nenajdeme ve Wikislovníku. Korpus Araneum Bohemicum Maximum uvádí celkem 174 výskytů tohoto slova, korpus syn_v8 obsahuje 41 výskytů, korpus oral v1 pak pouze jeden výskyt. Celkem 33 výskytů tohoto slova uvádí korpus online_now. Je ale nutné uvést, že podle výsledků vyhledávání databáze Anopress najdeme tento výraz v posledním roce také v médiích nebo na sociálních sítích, a to i v jiných kontextech, než jsou umělecké kritiky, což vysvětluje i komunikační situaci, při které jsem daný výraz zachytila já, a to tedy při neformální debatě dvou lidí, kteří popisovali výzdobu obchodního centra. Z toho vyplývá, že se toto slovo dostává i do jiných oblastí, než je kultura.

Slovo prošlo prvním slovníkovým filtrem, a i přes jeho poměrně velký výskyt v korpusech a dlouhou dobu od prvního výskytu na Neomatu bych ho zařadila jako neologismus.

Kojočtení

Slovo *akciovat* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů, tedy ani na Neomatu. Slovo nemá žádný výskyt ani na webu Čeština 2.0, ani ve Wikislovníku, ani v korpusu Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, online_now, oral v1. Nezná ho ani databáze Anopress.

Slovo tedy prošlo všemi slovníkovými filtry a jedná se o neologismus.

Koronakrize

Slovo *koronakrize* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů kromě Neomatu. Tam má celkem tři záznamy z roku 2020. Slovo bylo letos také přidáno do slovníku Čeština 2.0. Najdeme ho také ve Wikislovníku. Výraz neznají korpusy Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8 nebo oral v1. Databáze Anopress nabízí tisíce výskytů této složeniny (tu první zaznamenala v březnu roku 2020) stejně jako korpus online_now. Ten zaznamenal celkem 6720 výskytů tohoto slova.

Slovo tedy prošlo slovníkovou filtrací a jedná se o neologismus, který je navíc díky své aktuálnosti vysoce frekventovaný.

Koroňák

Slovo *koroňák* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů kromě Neomatu. Tam má dva výskyty z roku 2020, první ve významu kašlajícího člověka, druhý ve významu Covid-19. Výraz najdeme na webu Čeština 2.0, a to dokonce se třemi různými významy. Slovo ale nenajdeme ve Wikislovníku. Výraz nenajdeme ani v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1. Výraz najdeme pouze v korpusu online_now, a to se 753 výskyty (ve většině případů výraz použit v souvislosti s onemocněním Covid-19, což je také jeden z významů zmíněných na webu Čeština 2.0). V databázi Anopress najdeme tento výraz v kontextu onemocnění Covid-19, jedná se ale spíše o texty typu neformálních diskusí.

Slovo tedy prošlo slovníkovou filtrací a jedná se o neologismus.

Kovidový/covidový

Slovo *kovidový/covidový* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů kromě Neomatu. Tam byl záznam tohoto slova přidán v roce 2020. Jednou pro verzi s písmenem K na začátku a celkem osmkrát pro původní verzi odvozenou od názvu nemoci Covid-19 začínající na písmeno C. Slovo najdeme na webu Čeština 2.0. i ve Wikislovníku, a to v obou verzích. Výraz nemá žádný výskyt v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8 nebo oral v1. Najdeme ho v korpusu online_now, kde má verze s počátečním písmenem K 310 výskytů a verze s písmenem C celkem 3016 výskytů. Tisíce výskytů slova zaznamenala databáze Anopress (ten první v březnu roku 2020, a to jak pro verzi s písmenem K, tak s písmenem C).

Slovo tedy prošlo slovníkovou filtrací a jedná se o neologismus, který je navíc díky své aktuálnosti vysoce frekventovaný.

Lepšolidi (lepšočlověk)

Výraz *lepšolidi* popř. *lepšočlověk* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů kromě Neomatu. Tam jsem se poprvé setkala s jednotným číslem, které má na Neomatu dokonce osm záznamů z let 2018 a 2019. Výraz najdeme také na webu Čeština 2.0 (jako jednotné i množné). Ve Wikislovníku najdeme pouze variantu lepšolidé. Výraz označující množné číslo nemá žádný výskyt v korpusech Araneum Bohemicum

Maximum a oral v1. Osm výskytů najdeme v korpusu syn_v8, celkem 1214 výskytů pak najdeme v korpusu online_now. Slovo *lepšočlověk* najdeme v korpusech ještě méně než daný výraz v množném čísle. *Lepšočlověk* má jeden výskyt v korpusu syn_v8 a 105 výskytů v korpusu online_now. Značné množství výskytů výrazu *lepšolidi* najdeme v databázi Anopress, a to především na sociálních sítích v komentářích, někdy ale také v samotných médiích.

Slovo v množném i jednotném čísle tedy prošlo slovníkovou filtrací a jedná se o neologismus.

Lenora

Při hledání ve slovnících jsem na toto slovo narazila několikrát. Zná ho jak Slovník spisovného jazyka českého, tak Neomat (tam najdeme dokonce první a i jediný výskyt slova v roce 1997). Slovo naopak nezná Čeština 2.0 ani Wikislovník. Výraz jsem našla v databázi Anopres – tam ale pouze v komentářích na sociálních sítích nebo v osobních blozích. Výskyt v médiích téměř žádný. Podobné výsledky vychází i z hledání v korpusech. Araneum Bohemicum Maximum uvádí stovky výskytů tohoto slova. Podobně je na tom i korpus syn_v8, který uvádí dokonce 7769 výskytů tohoto slova, ve velkém počtu případů ale jde o název obce nebo řeky. Korpus online_now uvádí 472 výskytů, korpus oral v1 pak uvádí celkem pět výskytů, ale jen jeden z nich je ve významu lenosti (další označují vlastní jméno).

Slovo neprošlo žádným slovníkovým filtrem, a proto se nejedná o neologismus.

Mít hlavu v pejru

Slovní spojení *mít hlavu v pejru* nenajdeme v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů. Ve Slovníku spisovného jazyka českého najdeme pouze slovo *pejr* ve významu pýr, pýřavka. Celé spojení nenajdeme na webu Čeština 2.0 ani ve Wikislovníku (tam frázi najdeme pouze jako synonymum k frázi „mít hlavu jak štoudev“). Slovní spojení nenajdeme ani na Neomatu. Korpus Bohemicum Maximum uvádí dva výskyty spojení *mít hlavu v pejru*, samotnou frázi *hlavu v pejru* už tam ale najdeme v 89 výskytech. V korpusu online_now najdeme 43 výskytů tohoto slovního spojení.

Korpus oral v1 pak uvádí dva výskyty a korpus syn_v8 62 výskytů této fráze. Slovní spojení najdeme také v databázi Anopress, kde má tato fráze tisíce výskytů.

Celé slovní spojení tedy prošlo prvním i druhým slovníkovým filtrem a můžeme ho považovat za neologické, a to i přesto, že samotné slovo *pýr*, z kterého slovní spojení vychází, je ve slovnících už řadu let.

Ogébený

Slovo *ogébený* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů, tedy ani na Neomatu. Slovo nemá žádný výskyt ani na webu Čeština 2.0, ve Wikislovníku, ani v korpusu Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, online_now, oral v1. Nezná ho ani Brněnský mluvený korpus, i přesto že by se mohlo jednat o regionalismus. Nezná ho ani databáze Anopress.

Slovo tedy prošlo všemi slovníkovými filtry a jedná se o neologismus.

Teloška

Slovo *teloška* jsem nenašla v žádném slovníku, který je součástí Databáze heslařů, tedy ani na Neomatu. Slovo nemá žádný výskyt ani na webu Čeština 2.0, ve Wikislovníku, ani v korpusu Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, online_now, oral v1. Nezná ho ani databáze Anopress.

Slovo tedy prošlo všemi slovníkovými filtry a jedná se o neologismus.

Sociální filtrace

V následující tabulce je zobrazeno hodnocení neologického pocitu mých čtyř kolegyň vůči mnou nalezeným slovům. K vyjádření svého hodnocení využívaly jak čísla, jejichž legendu lze nalézt pod tabulkou, tak slovní popis, který doplňuje vybrané číslo.

Tabulka č. 4 - Hodnocení neologického pocitu skupinou čtyř kolegyň

Zachycený výraz	Tereza Hanusková	Michaela Čeňková	Andrea Hlaváčková	Jana Tomalová
akciovat	1- slovo neznám, ale význam se dá odhadnout	1 - slovo jsem nikdy neslyšela, ale asi se bude jednat o nějakou "akci" s akciemi	1 - výraz neznám, ale je zde rozpoznatelné slovo akcie, tudíž se dá význam snadno odvodit	1 - neznám slovo, odhadla jsem
akcovat	2- slovo neznám, myslela jsem, že se jedná o chození na party	1 - slovo jsem nikdy neslyšela, ale pravděpodobně se bude jednat o pořádání nebo účastnění akcí?	1 - výraz neznám, ale vidím v něm slovo akce, dá se tedy odhadnout, že člověk nějakou pořádá	1/3 - tipla bych, že to bude něco s akcemi, ale vůbec bych si nebyla jistá
bankovat	4 - slovo neznám, význam jsem si odvodila, ale používat ho nehodlám	2 - slovo jsem nikdy neslyšela, významově se bude jednat o něco s bankou, nicméně nevím co	1 - výraz neznám, ale vidím v něm slovo banka, tedy výraz se dá zhruba odvodit	1 - neznám, odhaduji, že souvisí s bankou
demožumpa	5 - slovo jsem zaslechla, ale přesně jsem si nedokázala odvodit jeho výraz, bývá používání jako urážka	2 - slovo jsem nikdy neslyšela, ale slovo žumpa ve mně evokuje něco hanlivého	2 - výraz neznám a nedokážu odhadnout význam	4/5 - určitě jsem slovo zahlédla na Facebooku, ale nijak víc jsem se nezajímala o jeho význam
golfit	3 - myslela jsem, že se jedná o hraní golfu	3 - měla jsem za to, že slovo souvisí s hraním golfu, ne s ježděním v dané značce auta	3 - myslela jsem si, že sloveso bude mít co dočinění s golfem, špatně jsem odhadla	3 - tipla bych něco s golfem – sportem a ono nic
klišoidní	1 - slovo neznám, ale spojení s výrazem klišé je zřejmé	8 - slovo znám, čas od času i sama používám	1 - tento tvar jsem nikdy neviděla, ale odvození od slova klišé je evidentní	8 - občas použiji
kojočtení	4 - slovo neznám, používat nebudu, přijde mi hloupé	2 - slovo v tomhle kontextu neznám	2 - výraz neznám a výraz si netroufnu odhadovat	1-2: tipla jsem výraz, ale připadalo mi to tak divné, že jsem to zavrhla (a po

				přečtení definice zjistila, že to tak opravdu je)
koronakrize	7 - toto slovo je už poměrně časté v médiích	6-7 - slovo znám, občas jsem ho použila, ale ne příliš	7 - slovo znám od příchodu pandemie, která zde není dlouho, tudíž se pro mě stále jedná o neologismus	7 - teď už běžné, ale stále neologické kvůli covidu
koroňák	1 - slovo neznám v tomto kontextu, ale dá se odvodit	5 - zaslechla jsem, ale nevím přesný význam	4 - párkrát jsem slovo zaznamenala, ale stejně jako výraz covidák se mi nelíbí, tudíž ho používat nebudu	4 - zaslechla nebo zahlédla jsem
kovidový/ covidový	7- slovo znám a používám, je to rychlejší než říct "pacienti nakažení koronavirem"	2 - neslyšela jsem a nevím, k čemu přídavné jméno zařadit, respektive, jak ho použít	7 - výraz znám od začátku pandemie, která zde bude teprve rok, tudíž si myslím, že se slovo může řadit mezi neologismy	4/6 - aktivněji i v psaném jazyce používám spíš "koronavirový", ale jedná se podle mě o synonyma. Dál budu používat spíš koronavirový
lenora	1 - slovo neznám, ale význam odvodím	2 - slovo neznám a vidím ho poprvé	1 - slovo neznám, ale význam jsem správně odhadla	8 - znám, u nás doma se používá jako synonymum pro lenost (nebo spíš jako takový žertík, že lenost je nemoc) už dlouho
lepšolidi	4 - výraz znám, ale používat jej nebudu, přijde mi hloupý, je spojen s prezidentem Zemanem	3 - slovo jsem zaslechla, ale nejsem si jistá významem, mám pocit, že jsem ho slyšela při literatuře na gymnáziu, kde s tímhle slovem přišel poprvé nějaký český autor	1 - výraz neznám, ale dá se dle jeho složek odhadnout význam	4 - zaslechla jsem
mít hlavu v pejru	2 – toto slovní spojení jsem nikdy neslyšela	5 - výraz jsem zaslechla, ale neznám význam, a proto nepoužívám	4 - zaslechla jsem, ale nepoužívám	4 – znám, ale nepoužívám
ogébený	2 - slovo neznám, ani jsem ho nikdy neslyšela, ale působí na mě, že pochází z nějakého nářečí	2 - slovo vidím poprvé a ani jsem si netroufla hádat, co znamená	3 - slovo jsem nikdy neviděla, ale myslela jsem si, že má společný základ se slovesem gebit se (smát se), definovala bych tedy výraz jako vysmátá, zmýlila jsem se	2 - neodhadla bych význam

teloška	3 - slovo neznám, myslela jsem, že se jedná o televizi	3 - slovo neznám a chybně jsem se domnívala, že se jedná o zabarvený výraz pro televizi	3 - výraz je pro mne neznámý a mylně jsem si myslela, že označuje televizi	3 - špatně bych tipla, že se jedná o televizi
---------	--	---	--	---

Vysvětlivky k hodnocení:

- 1 – Výraz neznám, ale jsem schopen/schopna odhadnout význam
- 2 – Výraz neznám a ani nejsem schopen/schopna odhadnout význam
- 3 – Výraz neznám, myslel(a) jsem si, že odhadnu význam, ale zmýlil(a) jsem se
- 4 – Výraz jsem již zaslechl(a), ale nepoužívám ho a ani nebudu
- 5 – Výraz jsem již zaslechl(a), ale neznám jeho přesný význam, proto ho nepoužívám
- 6 – Výraz slýchám často, nepoužívám ho, ale chtěl(a) bych
- 7 – Výraz aktivně používám, ale stále ho vnímám jako neologismus
- 8 – Výraz aktivně používám, nesdílím neologický pocit, ale chápu, že je pro někoho novým
- 9 – Nesdílím vůbec neologický pocit

Jako součást sociální filtrace jsem vybrala také několik rodinných příslušníků a přátel, jejichž hodnocení neologického pocitu jsem níže shrnula společně s hodnocením kolegyň z tabulky. Mezi dotazovanými byly dvě ženy (19 let a 22 let) a dva členové mé domácnosti (muž, 46 let a žena, 54 let).

Akciovat

Slovo *akciovat* žádná z mých čtyř kolegyň, které se podílely na mé sociální filtraci, dříve neslyšela, a tak ani neznala. Význam je ale dle všech jednoduché si odvodit. Slovo neznali ani další dotazovaní. I pro ně je ale snadné význam odhadnout.

Akcovat

Výraz *akcovat* neznala žádná z mých kolegyň, i v tomto případě si ale dokázaly odvodit správný význam. Naopak jedna z dotazovaných (žena, 19 let), slovo znala, sama ho ale prý nepoužívá. Další dotazovaní slovo neznali, ale význam si odvodili.

Bankovat

Výraz *bankovat* neznaly tři mé kolegyně, každopádně si ho dokázaly odvodit. Jedna kolegyně ho už někdy slyšela, ale jeho význam nezná, dokonce ho ani nechce používat. Slovo neznal nikdo z dalších dotazovaných, ale i oni si dokázali význam odvodit.

Demožumpa

Dvě ze čtyř kolegyň tento výraz nikdy neslyšely ani neznají jeho význam, jedna z nich se ale domnívá, že by mohlo jít o něco hanlivého kvůli slovu „žumpa“. Další dvě kolegyně už slovo zaslechly, jedna ho poprvé viděla na Facebooku, ale nechce ho používat. Další ho sice slyšela, ale přesně si nedokázala odvodit význam, i když věděla, že tento výraz bývá užíván pejorativně. Z dalších dotazovaných slovo znali členové mé rodiny starší čtyřiceti let, sami ho ale nepoužívají. Z mladší generace (méně než 25 let) ho nikdo neznal, ani se mu výsledný význam nelíbí.

Golfit

Slovo ani jedna mých kolegyň neznala a špatně odhadovaly, že jde o něco s hraním golfu. Stejně na tom byli i ostatní dotazovaní. Nikdo neodhadl správný význam.

Klišoidní

Slovo *klišoidní* znaly dvě z mých čtyř kolegyň. Samy ho také používají. Naopak další dvě ho nikdy neslyšely, ale význam si jsou schopné odvodit. V průběhu sociální filtrace se ukázalo, že zhruba polovina dotázaných tento výraz už slyšelo, někteří ho i sami používají, další polovina ho slyší poprvé, ale významu rozumí.

Kojočtení

Slovo *kojočtení* žádná z mých kolegyň neznala. Jedna si sice správný význam tipovala, ale zavrhla ho, protože jí přišel příliš hloupý. Další z kolegyň pak slovo nechce používat, protože jí taky přijde hloupé. Z dalších dotazovaných slovo nikdo neznal, význam si ale někteří dokázali odvodit. Slovo ale nikomu nepřišlo zajímavé.

Koronakrize

Tento výraz všechny z mých kolegyň znají a samy aktivně používají. Podle nich jde ale stále o neologismus, jelikož slovo není ve společnosti dlouhou dobu (vznik by se dal řadit do roku 2020). Slovo znali i další dotazovaní. Většina ho navíc už sama někdy použila. Převážně se s ním ale setkávají v médiích.

Koroňák

Tři ze čtyř mých kolegyň tento výraz již slyšely, jedna z nich ale jeho význam neznala. Druhá ho zase nechce používat, protože se jí nelíbí. Poslední kolegyně slovo dříve nezaznamenala, ale je schopná význam odhadnout. Většina dotazovaných slovo neslyšela, ale jsou schopní si odvodit význam. Nejčastěji by ale řekli, že se jedná o jiný výraz pro onemocnění Covid-19 nebo pro pacienta s tímto onemocněním. Nikdo neodhadoval, že by mohlo jít o vir či nemoc obecně.

Kovidový/covidový

Výraz *kovidový* zaznamenaly v mluvené nebo psané formě tři z mých čtyř kolegyň. Dvě z nich ho dokonce samy aktivně používají, ta třetí preferuje slovo „koronavirový“. Jedna z kolegyň výraz dříve neslyšela. Z dalších dotazovaných znali výraz *kovidový* všichni, většina ho sama aktivně používá, i přesto jim ale přijde jako neologismus kvůli krátké době užívání.

Lenora

Slovo *lenora* ve významu lenosti znala z mých čtyř kolegyň pouze jedna, která ho i sama používá. Význam lze ale podle dalších dvou odvodit. Rozdílný názor jsem získala od svých dvou kamarádek (19 let a 22 let), které výraz nikdy neslyšely, ani si nedokážou vysvětlit jeho význam. Rodinní příslušníci výraz znají, právě od nich jsem slyšela toto slovo poprvé.

Lepšolidi (lepšočlověk)

Tři ze čtyř mých kolegyň tento výraz již slyšely, dvě z nich ho ale nechtějí používat. Jedna z nich si není jistá významem. Poslední z kolegyň výraz neznala, ale dokázala odhadnout jeho význam. Z dalších dotazovaných znali výraz pouze lidé starší čtyřiceti let, sami ho ale nepoužívají.

Mít hlavu v pejru

Jedna z kolegyň toto slovní spojení nikdy neslyšela a není schopná odhadnout jeho význam. Další tři kolegyně frázi již slyšely, ale nepoužívají ji. Z mnou dotázaných lidí znali spojení *mít hlavu v pejru* jen lidé starší čtyřiceti let. Samotné slovo *pejra* jim ale nic neříkalo. V mladší generaci slovo ani slovní spojení nikdo neznal.

Ogébený

Výraz *ogébený* žádná z mých kolegyň neznala, ani nedokázaly odhadnout jeho význam. Stejně tak tomu bylo i u dalších dotazovaných v rámci sociální filtrace. Ani mezi mými přáteli a rodinou jsem nenašla nikoho, kdo by výraz znal či věděl jeho význam kromě ženy, u které jsem ho slyšela poprvé a která ho tedy používá (výraz zná od svých známých, ale neví, jak nebo kde vznikl).

Teloška

Z mých čtyř kolegyň neznala slovo *teloška* žádná z nich, navíc se mylně domnívaly, že se jedná o jiné pojmenování televize. Slovo ve významu telenovely neznali ani další dotazovaní. Ti si také tipovali, že by mohlo jít o něco spojeného s televizí.

Závěr

Podařilo se mi najít několik českých slov, která považuji za neologismy, a to jak kvůli svému neologickému pocitu, tak na základě jejich nenalezení v existujících slovnících (i těch neologických). Ukazuje to na schopnost češtiny se neustále měnit a přizpůsobovat potřebám lidí, ať už jde o aktuální situaci spojenou s koronavirou pandemií, která přinesla mnoho nových slov i slovních spojení, nebo jen o zjednodušování mluvy či psaní pomocí vytváření nových odvozených výrazů. Velká část slov má i díky poznatkům ze sociální filtrace potenciál uspět, a stát se tak součástí jazyka.

V mém výběru se ovšem vyskytuje i slovo, které sice zaujalo můj neologický pocit, ale o neologismus se nejedná. Je to slovo, které již je součástí oficiálních slovníků jako je Slovník spisovného jazyka českého. Z mého hledání tedy vyplývá, že pouze neologický pocit nestačí a je vhodné námi vybrané adepty prověřit, zda splňují či nesplňují podmínky neologismů, a můžeme je tedy tak označovat.

Z patnácti vybraných výrazů splnilo požadavky sociální a slovníkové filtrace čtrnáct z nich (přesněji se jedná o třináct slov a jedno slovní spojení). Neprošlo tedy pouze slovo *lenora*. Ostatní výrazy jsou dle mého zkoumání neologismy a jejich výčet najdeme v příloze 2 – český neologický slovník.

Bibliographie/ Bibliografie

Anopress [online]. NEWTON Media, a.s, 2020 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://www.anopress.cz/>

Araneum Bohemicum IV Maximum (Czech, 20.03) [online]. 7.10 G. Czech Web © 2013-2018 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <http://aranea.juls.savba.sk/>

COBRA LE CYNIQUE. *Dictionnaire de la zone* [en ligne]. 2021 [cit. 2021-01-24]. Disponible sur : <https://www.dictionnairedelazone.fr/>

Collectif Permis de Vivre la Ville. *Lexik des cités illustré*, Fleuve Noir. Paris 2007

CVRČEK, PROCHÁZKA. *ONLINE_NOW: monitorovací korpus internetové češtiny* [online]. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2020 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://www.korpus.cz/>

Čeština 2.0. [online]. 2021 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://cestina20.cz/>

Databáze excerpčního materiálu Neomat [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2021 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <http://www.neologismy.cz/index.php>

Databáze heslářů [online]. Ústav pro jazyk český AV ČR, 2021 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://lexiko.ujc.cas.cz/heslare/>

French Web. Araneum Francogallicum IV Maximum (Global French French, 20.05) [en ligne]. 10.9 G.2013-2019 [cit. 2021-01-24]. Disponible sur : <http://aranea.juls.savba.sk>

HAVRÁNEK, Bohuslav a redakce. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. Ústav pro jazyk český, 2011 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/>

HLADKÁ, Z. *BMK (Brněnský mluvený korpus): přepisy nahrávek brněnské mluvy z 90.let 20. století* [online]. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2002 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://www.korpus.cz/>

KOPŘIVOVÁ, LUKEŠ, KOMRSKOVÁ, POUKAROVÁ, WACLAWIČOVÁ, BENEŠOVÁ, KŘEN. *ORAL: korpus neformální mluvené češtiny, verze 1 z 2. 6. 2017* [online]. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2017 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://www.korpus.cz/>

KŘEN, CVRČEK, ČAPKA, ČERMÁKOVÁ, HNÁTKOVÁ, CHLUMSKÁ, JELÍNEK, KOVÁŘÍKOVÁ, PETKEVIČ, PROCHÁZKA, SKOUMALOVÁ, ŠKRABAL, TRUNEČEK, VONDŘIČKA, ZASINA. *Korpus SYN, verze 8 z 12. 12. 2019* [online]. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2019. [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://www.korpus.cz/>

LAFFITE, Roland, YOUNSI, Karima. *Bien ou quoi ? La langue des jeunes à Ivry et Vitry-sur-Seine*. SELEFA (Société d'études lexicographiques et étymologiques de langue française et arabe), Paris 2004.

Larousse [en ligne]. 2021 [cit. 2021-01-24]. Disponible sur: <https://www.larousse.fr/>

Le Robert: Dico en ligne [en ligne]. 2021 [cit. 2021-01-24]. Disponible sur: <https://dictionnaire.lerobert.com/>

Maxipoche 2016 : Le dictionnaire Larousse. Éditions Larousse, 2015. ISBN 978-2-03-590765-3.

MARTINEZ, Camille. *Corpus DiCo* [en ligne]. 2020 [cit. 2021-01-24]. Disponible sur : <http://redac.univ-tlse2.fr/lexicons/dico/interface/DiCoBrowser.html>

MARTINCOVÁ, Olga. NEOLOGISMUS. In: Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová (eds). *CzechEncy - Nový encyklopedický slovník češtiny*, 2017. [cit. 2021-02-25]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/NEOLOGISMUS>.

Slovník spisovného jazyka českého [online]. Ústav pro jazyk český, 2011 [cit. 2021-01-24]. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/>

TenTen corpora.French Web 2017 (frTenTen17) [en ligne]. [cit. 2021-01-24]. Disponible sur : <https://www.sketchengine.eu>

Trésor de la Langue Française informatisé [en ligne]. Nancy: ATILF - CNRS & Université de Lorraine [cit. 2021-02-25]. Disponible sur:
<http://atilf.atilf.fr/>

Wikislovník [online]. Wikimedia, 2021 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: <https://cs.wiktionary.org/wiki/Special:Search?search=&go=Go>

Annexes/ Přílohy

Annexe 1 – le dictionnaire néologique français

Belek (bellek/balek/ballek) [belɛk] interj. fam. – emprunt à l'arabe : bel (« pensée ») et ec (2e personne du singulier) – Attention (faire belec = faire attention). *Fait belek avec mes affaires sinon jte les prête plus.*

Le mot n'est pas dans les dictionnaires en ligne Le Larousse ou Le Robert. Il n'est pas dans les versions imprimées de ces dictionnaires ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Le mot *belek* est dans le Dictionnaire de la Zone et il a 54 occurrences dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum (le plus souvent il s'agit du nom d'une ville en Turquie qui s'écrit avec une majuscule). Dans le corpus French Web 2017 il a 178 occurrences (20 d'eux commencent avec une minuscule). La forme *bellek* est dans le Lexik de cités mais n'a pas aucune occurrence dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum. Elle a 33 occurrences dans le corpus French Web 2017 (la plupart avec une majuscule). La forme *balek* nous trouvons dans le Bien ou quoi ? La langue des jeunes à Ivry et Vitry-sur-Seine. Le mot a 41 occurrences dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum (la plupart avec une majuscule) et il a 121 occurrences dans le corpus French Web 2017. La forme *balek* est homonyme. Le mot est aussi utilisé dans le sens « testicules » et il vient de la phrase « s'en battre les couilles ». Dans le corpus French Web 2017 nous ne trouvons que le mot *balek* dans ce sens. La forme *ballek* n'a pas aucune occurrence dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum et elle a six occurrences dans le corpus French Web 2017 (trois d'eux avec une minuscule). La forme *ballek* est aussi homonyme et donc nous pouvons la trouver dans les corpus avec plusieurs sens. Aucune de mes collègues n'a pas connu le mot. De plus, elles ne peuvent pas deviner le sens. C'est un mot complètement nouveau pour eux.

Déconfinement

[dekõfinəmã] subst. m., sg. – dérivation : préfixe dé- à mot confinement – Action de faire cesser le confinement; fait de ne plus être confiné. *Intervention du Premier ministre sur les modalités progressives du déconfinement.*

Le mot est dans les dictionnaires en ligne Le Larousse ou Le Robert mais il n'y a pas dans les versions imprimées de ces dictionnaires ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum il y a six occurrences et dans le corpus French Web 2017 il y a 89 occurrences. De ce mot. Trois de quatre collègues n'ont pas entendu le mot mais elles sont capables de deviner le sens. Une seule collègue a déjà connu ce mot et, de plus, elle l'utilise.

Ramadonner

[ʁamadõne] v. fam. – emprunt à l'arabe : ramadan et le suffixe – Faire le ramadan. *Nous allons ramadonner.*

Le mot n'est pas dans les dictionnaires en ligne Le Larousse ou Le Robert. Il n'y a pas dans les versions imprimées de ces dictionnaires ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum il n'y a pas aucune occurrence de même que dans le corpus French Web 2017. Aucune de collègues n'a pas connu le mot. De plus, deux collègues ne sont pas capables de deviner le sens. Les autres deux comprennent le sens.

Reconfinement

[ʁekõfinəmã] subst. m., sg. – dérivation : préfixe re- à mot confinement – Action de (se) confiner dans un lieu de nouveau. *Ce reconfinement frappe plus fort le moral des Français.*

Le mot est dans les dictionnaires en ligne Le Robert mais il n'est pas dans les versions imprimées de ces dictionnaires ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum il n'y a pas aucune occurrence de ce mot mais dans le corpus French Web 2017 il y a dix occurrences.

Toutes les collègues connaissent le lexème. De plus, toutes les quatre l'utilisent activement. Elles pensent qu'il s'agit de néologisme.

Survivaliste

[syrvivalist] subst. m., sg. – emprunt à l'anglais – Personne qui se prépare à survivre dans un monde dévasté par une catastrophe. *Un survivaliste ultra-violent et surarmé : Frederik Limol, itinéraire d'une radicalisation.*

Le mot n'est pas dans les dictionnaires en ligne Le Larousse ou Le Robert. Il n'est pas dans les versions imprimées de ces dictionnaires ou dans Le Trésor de la Langue Française informatisé. Dans le corpus Araneum Francogallicum Maximum il y a 49 occurrences de ce mot (la plupart de fois il y est utilisé comme un adjectif) et dans le corpus French Web 2017 il y a 340 occurrences. Le mot est dans le corpus DiCo d'après lequel le mot a été ajouté dans le Petit Robert imprimé en 2018. Aucune de collègues ne l'a pas connu. Elles ne sont pas capables de deviner le sens.

Příloha 2 – český neologický slovník

- Akciovat** [aktsiovat] v. – derivace z akcie – Obchodovat s akciemi. *Plánuješ ještě akciovat?*
- Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů. Slovo nemá žádný výskyt na webu Čeština 2.0, v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1, online_now, v databázi Anopress. Slovo není mezi lidmi rozšířené. Význam je ale dle všech jednoduché si odvodit.
- Akcovat** [aktsovat] v. – derivace z akce – Pořádat kulturní, společenské akce. *Je teď zakázané akcovat.*
- Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů. Slovo nemá žádný výskyt na webu Čeština 2.0, v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1, online_now, v databázi Anopress. Slovo není mezi lidmi rozšířené, znal ho pouze jeden dotazovaný člověk. Význam je ale dle všech jednoduché si odvodit.
- Bankovat** [banjkovat] v. – derivace z banka – Provádět bankovní operace. *Pokud nemusíte do banky, bankujte online.*
- Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů. Výraz byl v roce 2017 přidán do slovníku Čeština 2.0. V korpusu Araneum Bohemicum Maximum má devět výskytů (z toho jsou některé pouze překlady za slovo bankomat). V korpusu syn_v8 najdeme celkem 24 výskytů, v korpusu oral v1 není žádný výskyt v online_now pak najdeme 16 výskytů. Několikrát se výraz objevil také v databázi Anopress, ve většině případů šlo však o slovenské texty. Slovo není mezi lidmi rozšířené, ale dovedou si jeho význam odvodit. Výraz slyšel jen jeden z dotazovaných lidí.
- Demožumpa** [demožumpa] subst. ž., sg. – kompozice: demo a žumpa – Pejorativní pojmenování seskupení určitých politických stran a hnutí. *Demožumpa už se vzteká.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů (kromě Neomatu). Neomat nabízí jeden výskyt slova z roku 2018. Nenajdeme ho v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1. Slovo má 2081 výskytů v korpusu online_now. Slovo najdeme také v databázi Anopress s velkým výskytem, nicméně jde většinou o výskyt na sociálních sítích (v komentářích). Výraz byl v roce 2020 přidán do slovníku Čeština 2.0. Dvě ze čtyř kolegyně tento výraz nikdy neslyšely ani neznají jeho význam. Další dvě kolegyně už slovo zaslechly, ale nechtějí ho používat. Většina odhaduje pejorativní význam. Z dalších dotazovaných slovo znali lidé starší čtyřiceti let, sami ho ale nepoužívají. Z mladší generace (méně než 30 let) ho nikdo neznal, ani se mu výsledný význam nelíbí.

Golfit

[golfɪt] v. – derivace z Volkswagen Golf (za využití apelativizace propria) – Jezdit autem Volkswagen Golf. *Dneska golfím.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů, ani na webu Čeština 2.0, ani v korpusech Araneum Bohemicum Maximum (tady má dva výskyty, ale oba jsou užitá ve významu hraní golfu), syn_v8 (i zde najdeme čtyři výskyty, ale jde o název podniku), online_now, oral v1. Slovo sice nalezneme v několika výskytech v databázi Anopress, nicméně je užitá opět v jiném významu (hraní golfu). Slovo není mezi lidmi známé a pro všechny dotazované je navíc těžké odhadnout jeho význam. Nejčastěji se mylně domnívají, že jde o něco spojeného s hraním golfu.

Klišoidní

[kliʃoidni:] adj. – derivace z klišé – Připomínající klišé, mající charakter klišé, klišovitý. *Ta výzdoba je dost klišoidní.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů (kromě Neomatu). Na Neomatu má výraz už pět záznamů. Ten první dokonce z roku 2007. Ve všech případech je ale slovo použité v žánru kritika, ať už jde o kritiku odbornou (Lidové noviny) nebo laickou (ČSFD). Slovo také najdeme na webu Čeština 2.0 se záznamem z roku 2016. Korpus Araneum Bohemicum Maximum uvádí 174 výskytů tohoto slova (většinou jde opět o uměleckou kritiku), korpus syn_v8 obsahuje 41 výskytů, korpus oral v1 pak pouze jeden výskyt. Celkem 33 výskytů tohoto slova uvádí korpus online_now. V databázi Anopress najdeme tento výraz v posledním roce také v médiích nebo na sociálních sítích, a to i v

jiných kontextech, než jsou umělecké kritiky. Zhruba polovina dotázaných tento výraz už slyšela, někteří ho i sami používají. Další polovina ho nikdy neslyšela, ale významu rozumí.

Kojočtení

[kojočtění:] subst. s., sg. – kompozice: kojení a čtení – Čtení v době kojení. *Konečně nový kojočtení!*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů. Slovo nemá žádný výskyt na webu Čeština 2.0, v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1, online_now, v databázi Anopress. Slovo není mezi lidmi rozšířené. Význam si ale někteří dokázali odvodit. Slovo ovšem nikomu nepřišlo zajímavé.

Koronakrize

[koronakrize] subst. ž., sg. – kompozice: korona a krize – Krize způsobená koronavirovou pandemií. *Koronakrize ovlivňuje ekonomiku.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů. Slovo koronakrize má celkem tři záznamy v databázi Neomat, všechny ale z roku 2020. Slovo bylo letos také přidáno do slovníku Čeština 2.0. Výraz ale zatím nebyl zaznamenán do Slovníku spisovného jazyka českého. Neznají ho ani korpusy Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8 nebo oral v1. Nicméně databáze Anopress nabízí tisíce výskytů této složeniny (tu první zaznamenala v březnu roku 2020) stejně jako korpus online_now. Ten zaznamenal celkem 6720 výskytů tohoto slova. Tento výraz je mezi lidmi již poměrně rozšířený. Velká část z dotazovaných ho sama aktivně používá. Převážně se s ním setkávají v médiích.

Koroňák

[korona:k] subst. m., sg. – derivace z korona – Vir způsobující onemocnění, nemusí jít o Covid-19. *Skočil na mě koroňák.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů (kromě Neomatu). V databázi Neomat má dva výskyty z roku 2020, první ve významu kašlajícího člověka, druhý ve významu Covid-19. Slovo najdeme na webu Čeština 2.0 (dokonce se třemi různými významy). Výraz ale nenajdeme v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1. Výraz najdeme pouze v korpusu online_now, a to se 753 výskyty (ve většině případů výraz použit v souvislosti

s onemocněním Covid-19, což je také jeden z významů zmíněných na webu Čeština 2.0). V databázi Anopress najdeme tento výraz v kontextu onemocnění Covid-19, jedná se ale spíše o neformální diskuse a podobně. Většina dotazovaných slovo neslyšela, ale jsou schopní si odvodit význam, který uvádí slovník Čeština 2.0. Nejčastěji by tedy řekli, že se jedná o jiný výraz pro onemocnění Covid-19 nebo pro pacienta s tímto onemocněním. Nikdo neodhadoval, že by mohlo jít o vir či nemoc obecně.

Kovidový/ covidový

[kovidovi:] adj. – derivace z Covid-19 - Spojený s nemocí Covid-19. *V nemocnicích mizí volná lůžka pro covidové pacienty.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů kromě Neomatu. Tam byl záznam tohoto slova přidán v roce 2020. Jednou pro verzi s písmenem K na začátku a celkem osmkrát pro původní verzi odvozenou od názvu nemoci Covid-19 začínající na písmeno C. Slovo nemá žádný výskyt v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8 nebo oral v1. Najdeme ho ale ve slovníku Čeština 2.0 nebo v korpusu online_now, kde má verze s počátečním písmenem K 310 výskytů a verze s písmenem C celkem 3016 výskytů. Tisíce výskytů slova zaznamenala databáze Anopress (ten první v březnu roku 2020, a to jak pro verzi s písmenem K, tak s písmenem C). Slovo je mezi lidmi rozšířené. Neznala ho jen jedna dotazovaná osoba. Význam ale znají nebo si jsou schopní odvodit všichni. Velká část dotazovaných slovo navíc sama aktivně užívá.

Lepšolidi (lepšočlověk)

[lepʃolɪɪ] subst. m. pl (sg.) – kompozice: lepší a lidi – Skupina lidí, která své názory považuje za nadřazené; někdy označován výraz „pražská kavárna“. *Hudební klip oblíbené skupiny lepšolidí, ve kterém hrozí zastřelením premiéru Babišovi.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů (kromě Neomatu). Na Neomatu má slovo osm záznamů z let 2018 a 2019 (a to i v jednotném čísle). Najdeme ho také na webu Čeština 2.0 (jako jednotné i množné). Výraz označující jak množné, tak jednotné číslo nemá žádný výskyt v korpusech Araneum Bohemicum Maximum a oral

v1. Osm výskytů najdeme v korpusu syn_v8, celkem 1214 výskytů pak najdeme v korpusu online_now. Slovo *lepšočlověk* najdeme v korpusech ještě méně než daný výraz v množném čísle. *Lepšočlověk* má jeden výskyt v korpusu syn_v8 a 105 výskytů v korpusu online_now. Značné množství výskytů najdeme v databázi Anopress, a to především na sociálních sítích v komentářích, někdy ale také v samotných médiích. Většina dotazovaných výrazů už někdy zaznamenala, ale nechce ho používat, protože cítí, že je pejorativní. Někteří význam slova neznají.

Mít hlavu v pejru

[mi:t hlavu v pejru] – derivace z pýr – Mít mnoho starostí. *Mám z toho hlavu v pejru.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů. Ve Slovníku spisovného jazyka českého najdeme pouze slovo *pejr* ve významu pýr, pýřavka. Slovo nemá žádný výskyt na webu Čeština 2.0, ani ve Wikislovníku (tam pouze jako synonymum k frázi „mít hlavu jak štoudev“). Korpus Bohemicum Maximum uvádí dva výskyty spojení *mít hlavu v pejru*, samotnou frázi *hlavu v pejru* už tam ale najdeme v 89 výskytech. V korpusu online_now najdeme 43 výskytů tohoto slovního spojení. Korpus oral v1 uvádí dva výskyty a korpus syn_v8 62 výskytů této fráze. Slovní spojení najdeme v databázi Anopress, kde má tato fráze tisíce výskytů. Většina dotazovaných slovní spojení už někdy zaznamenala, ale nepoužívá ho. Fráze je srozumitelnější pro starší generace.

Ogébený

[ogs:bɛni:] adj. – Unavený, protivný, mající pocit nezdaru. *Ty jsi ale ogébená.*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů. Slovo nemá žádný výskyt na webu Čeština 2.0, v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1, online_now, v Brněnském mluveném korpusu, v databázi Anopress. Slovo není mezi lidmi rozšířené. Nikdo nezná ani nedokáže odhadnout jeho význam.

Teloška

[teloška] subst. ž., sg. – derivace z telenovela – Telenovela. *Zas dávaj nějakou telošku?*

Nevyskytuje se v žádném ze slovníků, které sdružuje Databáze heslářů. Slovo nemá žádný výskyt na webu Čeština 2.0, v korpusech Araneum Bohemicum Maximum, syn_v8, oral v1, online_now, v databázi Anopress. Slovo není mezi lidmi rozšířené. Nikdo neznal jeho význam. Většina dotazovaných se navíc mylně domnívala, že se jedná o jiné pojmenování televize.